

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 «
 Helyben háshos horvá:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszavásárolja
 vagy megörökösíti nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD, január 4.

Az új uzoratorvény.

(K. Ö.) Mint ismeretes, az igazságügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett be az uzoráról és káros hitelügyletekről szóló 1893. XXV. törvénycikk módosítása és kiegészítése címen.

Az uzoratorvény módosítására már csak azért is nagy szükség volt, mivel nem tartalmazott oly rendelkezéseket, melyekkel az uzora alakjában rendelkező összes visszaéléseket sújtani lehetett volna, minek következtében egész vidékek jutottak a tönk szélére. Csak emlékezzünk vissza a bavanistyei bünpörre, mely a gabonaelvételei uzoráról rántotta le a leplet, világos bizonyítékul annak, hogy nálunk mindenki tudtával és a hatóságok szeme láttára lehet pénz és áruüzletet csinálni, mely a legszemérmelenebb uzorát leplezi. Száz, kétszáz százalék itt meg sem kottyán.

Igaz, hogy az uzoratorvény 10. §-a elrendeli az uzorának hivatalból való üldözését, de csak abban az esetben, ha az uzora már általánosan elharapódzott. Míg ez a körülmény bekövetkezik, hányan esnek az uzorának áldozatul, ki tudná megmondani. Az új törvény az uzorának kivétel nélküli hivatalból való

üldözését mondja ki. Arra számít tehát, hogy a hatályosabb üldözés elejét veszi az uzora nagymérvű térfoglalásának.

A javaslat számol azzal a körülménnyel, hogy az emberi rávaszság kitalálja az uzora számtalan fajtát, mely pénzuzora nem lévén, nehezen fogható meg, mégis az uzora legszemérmelenebb formája. Az uzorás elad pl. az áldozatnak egy órát 200 forintért és visszavásárolja 150 forintért. Óraüzletet csináltak, melyek rendszeren 200—700 percentbe kerülnek. Az uzora modern hajtása az áruuzsora és bár a javaslat a kereskedelmi forgalmat megfogja nehezíteni, kiterjeszkedik mindazokra a kereskedelmi ügyleteknek mondott visszaéléseknek, melyekkel a gyengébb fél kizsákmányoltatik. Első sorban kiterjed a javaslat, igen helyesen a gabona elvételei ügyletekre.

Megrendszabályozza azokat a hitelintézeteket is, melyek a megengedett kamaton fölül különböző címen 15—20 százaléig terjedő hitelt nyújtanak. Nem kell külön kiemelni, hogy nálunk a pénzgazdálkodás elfajulása sok gazdasági kárt okozott. A vidéki pénzintézetek elszaporodása inkább kárral, mint haszonnal járt. A népet rászoktatták a könnyelmű adósságra csinálásra, a hitel azonban drága volt és veszítést okozta. A pénzintézet felvirágzott, a klientéla tönkrement. Az uzoratorvény a különböző címen fel-

számított összegeket azért sem vehette figyelembe, mivel az intézetek alapszabályaiban az ily díjak szedése meg volt engedve. Az a körülmény azonban, hogy az alapszabályok a külön díjak szedését illetőleg rendelkeznek, nem vonhatja ki a törvény hatálya alól a pénzintézetek uzora jellegű ügyleteit és így a törvényes kamaton felüli anyagi előnyöknek befellegzett.

A sok előny mellett azonban az új uzoratorvény sem lesz képes védelmet nyújtani azok ellen a vérszopók ellen, akik sohasem személyesen, hanem mindig stróhmann utján fosztják ki áldozatukat. A stróhmann, ha rajt veszt, hirtőnre kerül, de mit bánja ő azt, neki se becsülete, se hitele, ez a foglalkozása. Az uzorás marad a jóhiszemű harmadik. Az uzoravétségek elbírálásánál a szabad bírói mérlegelésnek van helye, de hiába, ha az uzorás meg nem fogható.

Helyes, hogy társadalmi és gazdasági bajok ellen törvényekkel védekezzünk, de a földolog mégis csak az, hogy helyesebb erkölcsi nézetekre tegyünk szert, melyek megóvnak a bün elkövetésétől.

Az általános választói jog. Mint egyik fővárosi estilap írja: *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter az általános választói jog behozataláról és a választókerületek új beosztásáról szóló törvényjavaslatot *március végén* fogja a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A közügyek élén.

Írta: Kincses István.

Ha az öreg Tisza nekibogarásodik s elszakítja valahol a gátat, akkor csak félreveri a harangot, de nálunk, mikor a Kishid utcában a minap egy huszár alatt szakadt a kanális, olyan ribillió támadt rögtön, melyet csak minden száz esztendőben egyszer jósol meg a kalendáriumbeli jövédőmondó.

A kanális éppen akkor szakadt be, mikor a közhuszár lassu ügetéssel áthaladt rajta.

A ló szerencsére csak a hátsó lábaival fordult a káposztáshordó nagyságu lyukba. Egy kapaszkodásába került az első lábaival s rögtön künn is volt belőle. A huszár arra nagyot balanszírozott, de végelemzésében si erült a nyeregben maradnia mégis, a közönség megtapsolta s ezzel punktum lett volna.

Hanem hát kisvárosban a java csak ezután következik.

Miért szakadt be a kanális? Ki oit a hibás?

A polgármester otthon éppen egy trabuko szivarra gyujtott, mikor megcsörrent a telefon.

— Halló! Ki az?
 — A városháza. Baj van, polgármester ur. Beszakadt a kanális.

— Hol van? Merre?

— Tessék jönni rögtön — volt a felelet. A polgármester nem vette tréfára a dolgot. Féltre dobta szivarját, fejébe csapta köcsökalapját és futott egyenesen a városházára.

Utközben hárman is megállították.

— Hallotta már, polgármester ur?

— Mit?

— Hogy szakadt a kanális.

— Hallottam hát — mérgeződött a polgármester s odébb nyargalt.

Mikor az utcán az ötödik-hatodik is a kanális ujságolta neki, valóságos dühbe gurult már. Embert tudott volna ölni.

A városházán a huszárszázad parancsnoka várta.

— Alászolgája, kapitány ur — előzte meg a köszöntéssel a parancsnokot a polgármester — örülök, hogy van szerencsém.

A kapitány kimérten fogadta az üdvözlést.

— Baj van, polgármester ur — kezdte a katonai hivatalos tónusban.

— Micsoda, kapitány ur?

— Nem hallotta?

— Mit, kapitány ur?

— Hogy a Kishid-utcában a kanális beszakadt.

— Kapitány ur is tudja már? — csodálkozott a polgármester.

— Én is? — nyomta meg a szót kissé különösen a parancsnok — voltaképpen nekem volna hozzá legtöbb közöm.

— Tréfálni méltóztatik.

— Eszem ágában sincs. Vagy nem tudja, polgármester ur, hogy a kanális egy huszár alatt szakadt be?

— Ez ujság előttem — védekezett a polgármester.

— Csakugyan?

— Becsületesre mondom. És történt valami baja?

— A huszár az hagyján. De a huszár alatt ló is volt — sütötte el az öreg ágyut a parancsnok.

— S a ló odaveszett?

— No még csak az kellett volna! — méltatlankodott a kapitány — a kincstár — remélem — nem azért veszi a lovaka, hogy mind az önök kanálisaiba forduljanak.

— Körülbelül ezt gondolom én is — vette tréfára a dolgot a polgármester.

Figyelmeztetés! A TELCSER-féle csödtömeg Zöldfa-utca hétfőtől e hó 6-ikától kezdve kiárusittatik.

Az összes raktáron lévő divatcikkék vásznak, szőnyegek, harisnyafélék becsárban, tehát a beszerzési ár fele értékében lesznek. Nyitva d. e. 8—12-ig, d. u. 2—6-ig. rövid ideig akár tömegben, akár darabonként eladva. Nyitva d. e. 8—12-ig, d. u. 2—6-ig.

képviselőházban előterjeszteni. A törvényjavaslat tervezete már készen van és a belügyminiszteriumban most folyik a javaslat végleges szövegezése. A minisztertanács február havában fog a javaslattal foglalkozni, mire azután előzetes jóváhagyás végett a király elé kerül. A törvényjavaslatot még ebben az ülészakban és pedig a nyári szünet előtt le fogják tárgyalni. Az új választások 1909 tavaszán lesznek.

Az önállóbank-ügye. A képviselőház tudvalévőleg január 10-ig elnapolta magát. Első dolga lesz a Háznak az önálló nemzeti bank ügyében kiküldendő bizottság megválasztása. A pártokban már most folynak a korteskedések erre a bizottsági tagságra nézve. Mint értesülünk, a bizottság elnöke Holló Lajos lesz, akitől a bizottság kiküldésének ez eszméje ered.

Rimanóczy Kálmán temetése.

Nagyvárad város közönsége impozáns módon róta le háláját es kegyeletét tegnap, a temetés alkalmával néhai idősb Rimanóczy Kálmán emléké iránt. A néma, de őszinte gyászban megható módon nyilvánult meg a tisztelet, zeretet s az igaz részvét a kiváló férfit iránt, aki munkás életének pazar gyümölcséből oly bőkezűen áldozott a jótékony-ságnak s áldottá és örökéletűvé tette nevét és emlékezetét e város falai között.

Tegnap délelőtt a város intelligens közönségének nagy része megjelent az áldás-utcai gyászszobánál. Az óriási sokaságból a következőket sikerült összeírunk:

Glac Antal főispán, Szokoly Tamás orsz. képvis., Rimler Károly polgármester vezetése alatt Bordé Ferenc, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Odön, Dus László, Tóth Márton, Ragány János, dr Istvánffy István, Kőszeghy József, Altnöder Endre, Jablonszky Emil, Jurtskay Barna, dr Cserenyés Béla, Lajos stb városi tisztviselők, továbbá Sel Ferencz, dr Bozóky Alajos, dr Hoványi

Géza, dr Hoványi Gyula, dr Vucskics Gyula, Rácz Mihály, Imrik S. Zoltán, Hialász Gyula, Makucz Ernő, dr Lestyán Endre, Melau István, Pap Miklós, Huzella Gyula, dr Sarkadi Lajos, Váradi Mór, Madarász Gyula, Aufrich Mór, Szilády Ernő, Weisz Károly, Pacaner József, Guttman József, Guttman Mór, Buzási József, Plander Sámuel, Szmacenszka Ernő, Miskolc Barna, Réz Mihály, Kacián Károly, dr Imrik Gusztáv, dr Stocker József, Pap György, Ó Dezső, Varró Domokos, Várady Lajos, Kner Ferenc, Laszky Armin, dr Kazay, Stettner István, Kis Károly, Barza József, Bittner Ferenc, dr Schweiger Ede, Weingärtner Adolf, dr Gerő Sándor, Hraniczky Károly, Cserenyés Albert, Mezey Mihály, Vinkler Lajos, Schwarcz őrnagy, Moskovics Mór, Frölich János, Tabéri Armin, Peiser Károly, dr Berkovics Miklós, dr Fisch Aron, Zslinszky Béla, Hlatky Endre, Jelinek Ferenc, Rádl Odön, dr Cifra Kálmán, Káger Sándor, Szabó Károly, Pozsonyi László, Cifra Gerő, Csátary József, Bige Gyula, Puskás Lajos, Székely Sándor főszámvevő, Schenker Mihály, Butyka Lajos, Peller Ferenc, Frankó Endre, Wallner Odön, Percel Adolf, Láng József, dr Gyöngyössy István, Sztarill Ferenc, Schütz Albert, dr Grósz Menyhért, Rendes Vilmos, Rosenberg Izso, Pap László, Weisz Gábor stb.

A két emeletes épület tágas udvarán helyezték a ravatalra a nehéz érckoporsóban nyugvó halottal. A koporsó körül a gyászoló család, a jóbarátok, továbbá a város díszbe öltözött rendőrei és a temetkezési intézet testőre foglaltak helyet.

A gyászszertartást Fetser Antal felszentelt püspök végezte, teljes segédlettel.

Alig lehetett az utcán közlekedni a résztvevő sokaságtól, mikor az impozáns gyászmenet megindult a következő sorrendben. Elöl a keresztet vivő fiú, utánna a buzogányos testőr, majd három díszbe öltözött városi hajdu vitte Nagyvárad város impozáns, remek koszoruját. Ezután lépdelt a papság, s a szertartást végző püspök. Utána a gyászlobogós testőr, a koszorukocsi, majd a négy ló által vont gyászokocsi, két oldalt városi- és temetkezési dísztestőrökkel.

A gyászokocsi után lépdettek az elhunyt fiai, a rokonok, jóbarátok s rengeteg számmal a résztvevő közönség. Hosszu kocisor zárta be az impozáns gyászmenetet, amely az olasz-i plébánia templomba vonult, ahol ugyancsak Fetser Antal segédpüspök tartotta az elhunyt lelkiüdvéért a requiemet.

A gyászmise után az előbbi sorrendben a várad olasz temetőbe vonult a gyászmenet ahol a kiváló férfi holttestét az általa nem is olyan régen épített kápolna családi sírboltjába, helyezték örök nyugalomra.

A koporsót szebbnél-szebb koszoruk özöne borította. Koszorukat helyezték: az özvegy, a fiai, az unokák, Rózsavölgyi László és családja, özv. Janky Józsefné, a Vucskics család, a nagyvárad ipariskola, Komlóssy József és családja, az építő iparosok országos szövetségének nagyvárad fiókjá, a Réh-család, Váradi Manó és neje, az árvaház árvái, dr Fisch Aron, az áldás utcai ház lakói, Schers Károly és neje, Rendes Vilmos, Better József és neje, Kunz Gusztáv és családja, a nagyvárad mérnök és építész egyesület, a házi alkalmazottak, a szálloda személyzete, Fenesi József és családja, Rabicz András és neje, Csanak János és neje, a komádi vadásztársaság, Csanak Jenő és neje, a Fröhlich-család, Nagyvárad város közönsége stb.

A díszes temetést Germán Károly »Kegyelet« temetkezési intézete rendezte.

Magyarok pusztulása Amerikában.

A »Budapesti Hírlap« rendkívül érdekes tudósítást kapott Amerikából a Iskobscreeki bányarobbanásról, amelynél igen sok magyar munkás elpusztult. A megsérült munkásokon kívül, akinek száma 30, elpusztult még 30 vasmegeyi német, 25 tót és 50 ruthén munkás. A bánya a leggázosabb bányák egyike s a szerencsétlenség napjának reggelén figyelmeztették a bányagazgatóság vezető embereit a veszed-

Hanem a kapitány rettentő komoly arcot vágott. Mikor lovakról van szó, a katonák rendszeren igen komolyak szoktak lenni.

— Jelentést tettem a kerületi parancsnokságnak.

— Miről?

— Hogy a városban a kanálisok igen rossz, ló és ember örökös veszedelemben forog.

— De kapitány ur! — pattant föl a polgármester.

— Nekem az hivatalos kötelességem. Engem mulasztás nem fog terhelni — mondta energikusan a parancsnok — most csak arra volnák kíváncsi, mit hajlandó polgármester ur csinálni a városi kanálisok irányában?

— Édes Istenem! — csapta össze két kezét a polgármester.

— Szóval semmit sem hajlandó intézkedni...

— A manókat nem hajlandó — kezdett már a polgármester kicsit méregbe jönni — megcsináltatom a beszakadt kanálist.

— Egyebet semmit? — tudakolta műföhláborodással a katona. Figyelmeztetem, pol-

gármester ur, az ilyen nemtörődomség nagy kárával járhat a városnak. Elveszitheti az egész katonaságot. Jó lélekkel figyelmeztetem előre...

— De hát mit tegyek? — fogta kérdőre a dolgot a polgármester — mondja meg, édes kapitány ur.

— Én mondjam meg? — méltatlankodott a parancsnok — tessék megvizsgáltatni az összes kanálisokat s ahol javítás látszik szükségesnek, elvégeztetni.

— Ha a kanális huszárdolmány volna...

— Önökkel nem lehet beszélni — kapott a polgármester szavába a kapitány — önök azt hiszik, hogy a katonaság csak az önök kedvéért van. A katonaságnak minden jó. Önök sértegetnek, bántanak minket uton-utfélen s azután még önök panaszkodnak, hogy a katonák nem becsülik meg eléggé a cibileket. Itt a példa. Ide jöttem, jogos kívánalmainkat előterjesztetem, de ha önöknek úgy tetszik, ám legyen. A kerületi parancsnokságnak jelentésemet megtettem, én mosom kezeimet. Ajánlom magamat, polgármester ur.

A polgármester furcsán nézett a távozó után s megtörölte homlokát. Gyöngyözni kezdett már alaposan.

Pedig ez még csak a tortura kezdete volt. A legközelebbi közgyűlésen interpellációt terjesztettek eléje. Egy öblös hangú városi képviselő azon kezdte:

— Tudja-e, polgármester ur, hogy a városi kanálisok körül nagy mizériák vannak? Van-e tudomása róla, hogy a kishid-utcai csatorna beszakadt? S mindezek után bátor vagyok megkérdeni, mit hajlandó polgármester ur a polgárság személy- és vagyónbiztonsága érdekében tenni és ha igen, történt-e már intézkedés, vagy minő intézkedéseket hajlandó ezek után foganatosítani?

A polgármester legszivesebben nyakontörölte volna a fontoskodó atyafit, hanem ahhoz neki a városi autonómia nem szolgáltattott semmiféle támpontot, így azt válaszolta, hogy a csatornaszakadást sajnálattal vette tudomásul s egyben intézkedett, hogy a bedőlt csatornát haladék-

PFÄFF" KARÁCSONYI ÜDONSÁGAIVAL

MEGHÓDITOTTA AZ ÜRI KÖZÖNSÉGET

lemre, de azok előlátásoknak minősítették a bányászok aggodalmait.

A robbanás délelőtt 11 és fél órakor történt, ereje oly nagy volt, hogy a bányatelep összes ablakai csörömpölve hullottak a földre, sok ház megis rongálódott, melyre a bánya szempillantás alatt romhalmaza lett.

Egyik szemtanu *Linnaugh* így írja le a bányaszerencsétlenségről: Éppen leszállva voltam a bányamélyében. Mikor egyszerre csak egyszer iszonyu morajt hallottam. Az iszonyu légnymot a földhöz vágott és a lángok futottak át a testemen. Mindez pillanatig tartott. Ujra elsötétült s elült minden zaj. Feltápaszkodtam és hosszú kinlódás után kimásztam a bányából.

A bányaszerencsétlenség híre asszonyok, gyermekek százan és százan rohantak a bánya felé. Megindítottabbnál megindítottabb jelenetek kergették egymást.

De nem is csoda. Nincs Iscobs Creeken olyan ház, melynek ne volna egy, vagy több halottja. Van olyan ház is, mely házanépestől kipusztult. Elképzelhetjük, hogy véreink között milyen kis aratása volt a halálnak, amikor az egész telepen mindössze csak két magyar férfi maradt, a vizsolyi illetőségű Jávorszky Mihály és a romodi illetőségű Erős Bertalan. A hova az ember tekintete esik: kezeiket tördelő, jajgató magyar asszonyokat és sirdogáló gyermekeket látunk. A rémületet csak fokozza, hogy eddig mindössze csak tizenöt ember hulláját hozhatták ki a bányából s ez a tizenöt hulla is oly borzalmasan össze volt égve, a legtöbbnek a feje, lába, karja, orra hiányzott, hogy fölismerni közülök idáig még egyetlenegy sem lehetett. Nagy baj, hogy a mentést folytatni nem lehet. A bánya maga egy romhalmaz. A romoknak eltakarítása is rengeteg időbe kerül s a mentési munkálatokat egészen lehetetlenné teszi az a tény, hogy a bányából oly erős gáz ömlik, mely az embert pillanatok alatt leveri a lábáról.

A szerencsétlenség nagyságáról ma még nem alkothatunk tiszta képet. Bizonyos az, hogy az amerikai magyar özvegyek és árvák száma tetemesen megsaporodott. Az özvegyek és árvák fölsegegyezésére a mentő akció több irányban megindult. Maga az amerikai közvélemény is megmozdult. Már is tekintélyes összeget adott, az árvák fölsegegyezésére is egyértelműleg követeli, hogy a bányatársaságot kötelezzék arra, hogy az elpusztultak hozzátartozóit kártalanítsa.

Gennári és dr Eránosz.

— A jó angyal áldozata. —

A budapesti büntetőtörvényszék tegnap tárgyalta Gennári József vivómester szenzációs pörét, amely tudvalevőleg ügyési indítványra indult meg. A vád ismeretes. Dr Eránosz István budapesti ügyvéd volt az áldozat s az aki halálba kergette s akit most az ügyészség egész bűnhalmazattal vádol, Gennári József, Olaszországból hozzánk szakadt és a fővárosban megtelepült még nem régen jővevű vivómester.

Gennári a vádirat szerint vagyoniilag teljesen tönkretette a szerencsétlen Eránosz ügyvédet, aki a múlt év júniusában meghalt. Az ügyési vádirat a Btkv. 379., 380. és 388. szakaszaiba ütköző csalás büntetvével vádolja Gennarit. Vádat emel a vivómester ellen, amennyiben a miszticizmusra nagyon hajlandó. Eránosz István 9000 korona kicsalásával érzékenyen megkárosította.

Az indokolás elmondja, hogy Eránosz 1889-ben nősült s akkor feleségével 30.000 korona hozományt kapott. Ebből a pénzből irodát nyitott, amely igen jól jövedelmezett. Nyugodtan élt egészen 1901-ig, amikor Gennári és Bay Alajos vivómesterekkel megismerkedett. Ezek spiritizmussal foglalkoztak, hogy

komolyan-e vagy csak bizonyos célok elérésére, azt nem lehetett megállapítani.

Bay és Gennári a spiritizmus segítségével az arra nagyon hajlandó Eránoszt teljesen hatalmukba ejtették. Azok a komédiázások, amelyeket Bay és Gennári folytattak: a jó angyal megidézése, a különféle szeánszok voltaképpen bűnös mesterkedések voltak, amelyek azt a célt szolgálták, hogy az áldozat akaraterejét teljesen megsemmisítsék.

Az elnök fél tíz után nyitotta meg a tárgyalást. A közönség ekkor már zsufolásig megtöltötte a tárgyalótermet. A tanúk sorra felvonulnak. A vádlott Gennári nem tud magyarul. Az elnök németül adja fel a kérdéseket, amelyekre ő olaszul válaszol.

Az elnök általános kérdéseket intéz a vádlotthoz. Gennári 31 éves.

Az elnök: Van-e vagyona?

Vádlott: Májusban még volt 3000 koronája, de ez az összeg csaknem teljesen elfogyott.

Azután az elnök felolvassa a tanúk névsorát. Dr Darvas Sándor még a tárgyalás elején nincs jelen.

Gennári vallomása.

Június 5-ikén reggel táviratot kapott Eránosztól, aki arról értesítette, hogy Budapestre érkezett és nagyon beteg. Ő (Gennári) meglátogatta az ügyvédet és mialatt beszélgettek, a pénzes levélhordó pénzt hozott Eránosznak. Az ügyvéd azt mondta a levélhordónak, hogy adja át a levelet a feleségének, aki viszont férje utasítására a pénzt betette a szekrénybe. Az asszony azután kiment a szobából.

- Hány órakor történt ez?
- Délután háromnegyed ötkor.
- Nem fél négykor?
- Még akkor ott sem voltam.
- Ez a pénz az ön kezébe került?
- Nem is láttam.

Eránosz halála.

- Hol tudta meg, hogy Eránosz meghalt?
- Rovignóban várta, hogy Eránosz el-

talanul reperálják. A munkások már dolgoznak rajta. Kéri válaszáat szíves tudomásul venni.

Az interpelláló az első részt tudomásul veszi, de a második részre adott feleletet, hogy a hibás csatornát megjavította már, tudomásul nem veheti, minekutána lehetnek egyéb hibás csatornarészletek, melyek a város adófizető polgárai életét veszélyeztetik. S egy emberi élet, kérem, az nem huzárló.

A városatyák tapsoltak. Lelkes órációkban részesítették azt a bátor embert, ki a szegény polgár érdekeit, a hatalmasokkal szemben is hangzatosan meri. A polgármester fűhöz-fához kapkodott.

— Két malomkö közé került. Tulról a katonaság, innen a polgárság — sok lud dísznöt győz pedig. Hasztalan volt minden argumentációja, hogy itt semmiféle hibás nincs. A gőzmasina vasból van, megis megromlik, hogyne romolhatnék tehát meg egy téglával boltozott régi városi kapális.

— Szakértőt akarunk! — tomboltak az emberek.

— A polgármester nem szakértő — visszhangzott jobbról-balról.

— Jól van no, miattam, kaphatnak szakértőt is. Hány darab kell belőlük?

Azt már nem tudták megmondani.

— Bizottságok! — kockáztatta meg valaki a szolt háttal a sarokban, mivel a »bizottság« városi ügykezelés valóságos mentőhorgonya. Kapnak utána, mint a csuka a horog után.

Aminthogy most is kaptak.

— Igen is, bizottságot kérünk — ordították a többiek.

— Ha bizottság kell, bizottságot fogok kirendelni — nyugodott bele a város feje a változhatatlanba.

És megindult a hajsza a bizottságok után. A vármegye leküldte a kulturmérnököt, néhány államépítészeti hivatalnokkal egyetemben. A katonai parancsnokság a genie-kezt mozgósította. Azokhoz csatlakozott a képviselőtestület minden tagja, ki az építéshez csak valamelyest konyit. Építeni pedig szálíg tudnak az emberek. Áradattá nőtte ki magát a vegyes bizottság, úgy,

hogy a rendőrök kénytelenek voltak a gyalogjáróról letaszítani az embereket, mondván:

— Helyet a bizottságnak!

A Kishid-utcába alig lérték be. Ott egyik a másik után nézte meg a lyukat, melyet mind-ezideig befalazni persze nem volt szabad és végezetül komoly arccal konstatálták, hogy itt bizony a csatorna beszakadt.

Utána elmentek ebédelni.

Délután a város többi részét járták meg. Itt-ott furást eszközöltek, hanem a napszámok nem akartak olyan nagy uraknak két koronáért dolgozni s így a műszaki felülbírást eltartott egy hétnél tovább is. Régen terbliztek nálunk még annyit, mint akkor korcsmában, kávéházban.

No de végre elkészült a bizottság a maga jelentésével, melynek értelmében a városi csatornák általában kielégítőek. Nem felelnek ugyan meg a modern technika minden követelményének, de a vizet levezetik és szilárd anyagból vannak építve. Egyedül a kishid-utcai részlet

Agárdi István mázoló és butorfestő

az Emke-palota alatt.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat szép, finom s a legjutányosabb árak mellett elkészíteni, különösen butorfestésekre igen nagy súlyt fektetek, nemkülönben épületmunkákra és berendezésekre is.

Ezenkívül nálam házi szükségletekhez kívánandó színekben különféle olajba tört festékek is kaphatók, melyeket annyival is inkább előnyösebb nálam beszerezni, hogy minden további piszkolódás, keverés kikerülésével használni lehet.

A nagyérdemű közönség jóindulatu pártfogását és bizalmát, melyet eddig irányomban tanusított, ugy ezután is kiérdemelni óhajtom.

Ugyanítt tisztességes családból származó 1—2 fű tanulóul felvétetik, fizetéssel avagy teljes ellátással. (Lehet vidéki is.)

küldi az ígért 4000 koronát. Az ügyvéd azt írta, hogy egy intézetben veszi föl az összeget. De hiába várta. 22-én a feleségétől levelet kapott, amelyből arról értesült, hogy Eranosz meghalt.

— A felesége hol tudta meg?
— Gödöllőn. Erre megszüntettem a további megrendelést, mert Eranosz 4000 koronája nélkül nem csinálhattam meg az üzletet.
— A tanuk azt állítják, hogy mindennapos látogató volt azelőtt Eranosznál.
— Lehetetlen volt, mert Eranosz Máramarosszigeten volt, én pedig Gödöllőn laktam.

Botrány.

— Igaz-e, hogy ön ajándékozási okiratot állított ki az özvegy részére?
— Ez igaz. Amikor meghallottam, hogy milyen rágalmakat terjesztenek rólam, elhatároztam, hogy bünvádi eljárást indítok a rágalmozók ellen. Dr Kovács azt tanácsolta, hogy ne törődjek a dologgal. Eranosz fivére terjesztette azt a rágalmat, hogy Eranosz István a halála előtt 9000 koronát adott nekem. Az ügyvédem utján megkérdeztem Eranosz Ferencet, hogy milyen alapon híreszteli rólam ezt a vádat? Azt felelte, hogy Eranosz István halála előtt mondta el neki a 9000 korona történetét. Az ügyvéd elmondta nekem, hogy Eranosz családja hírlapi uton akar botrányt csinálni. Dr Kovács megmagyarázta, hogy áldozatokat kell hoznom, mert különben tönkreteszik a vivótermemet. Elpanaszoltam a dolgot a feleségemnek, aki hallani sem akart arról, hogy pénzt adjak az özvegynek. Magyarai Margit ellenben azt tanácsolta, hogy a botrányt bármi áron is elkell kerülnöm, mert azt nem lehet azután kiheverni.

— Miért nem jelentette fel Eranoszekat zsarolásért?

— Nem akartam. Egy kávéházban találkozott Eranosz Ferencel. Ez kijelentette, hogy az eltűnt 9000 koronáról többé nem tesz említést, ellenben arra kért, hogy a nyomorban maradt özvegynek adjak egy bizonyos összeget. En belementem abba, hogy közjegyzőnél kiálltassak egy ajándékozási okiratot. Amikor azonban az okirat olasz másolatát a kiállítás-követő nyolcadik napon megkaptam, azt láttam hogy egészen mást tartalmaz, mint ahogyan én

találtattott hiányosan alapozottnak, amit különben az is bizonyít, hogy az a rész beszakadt. Úgyes közműves megreparálhatja és a bizottság javasolja, hogy a javítás minél előbb foganatosíttassék, miután a beszakadása óta már három szerencsétlenség történt. Minap egy részeg ember a csatornában virradt meg s egy asszony oly szerencsétlenül esett bele, hogy a lába törött. Azóta természetesen rendőrök őrzik éjjel-nappal azt a lyukat.

Következtek az aláírások, meg a költség-számla. Utóbbi 947 K. 31 f.-t tett ki összesen. A huszárparancsnok tisztelgett a polgármesternél és őszinte megelégedésének adott kifejezést az erélyes eljárás fölött. A polgárság is örömmel tapasztalta, hány okos ember örködik az ő személybiztonsága fölött, hogy minden lyukba bele ne essék s ezért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a polgármester urnak. Csak egy bolond szatócs emelkedett szólásra a következő közgyűlésen, interpellálni akart, ki akarta a városnak ezt a fölösleges, rengeteg költséget. Hanem lehurrogták.

— Mit látatlankodik ilyen helyen egy ostoba szatócs? Menjen haza ostort árulni s ne rontsa a városházán butaságával a levegőt!

gondoltam. De azután megnyugtattak és eloszlatták az aggodalmamat. Az okirat havi 60 koronát biztosított az özvegynek, föltéve, hogy a botrány kitörését, illetve hírlapi pertraktálását nem segíti elő és igyekezik azt megakadályozni.

Az első találkozás.

— Mikor jött először Budapestre?
— 1899 szeptemberében.
— Foglalkozott akkor spiritizmussal?
— Nem.
— Mikor ismerkedett meg Eránoszszal?
— 1903 ban Bay lakásán.
— Bayval mikor ismerkedett meg?
— Mikor feljöttem Budapestre.
— Adott ön valamikor kölcsönt Eránosz-nak, vagy ő önnek?

— Egy héttel az ismeretségünk után, mondotta Gennári, Eránoszszal és Bayval az utcán voltak, amikor Bay arra kérte, hogy adjon néhány koronát kölcsön Eránosznak. Adott 20 koronát. Ilyen eset többször megismétlődött. A tartozás lassanként felrugott négyszáz koronára, amelynek megfizetését többször sürgette. Egy részét vissza is kapta.

— És ön sohasem kapott Eránosztól kölcsönt?

— De igen. Ilyen eset is előfordult.
— Van önnek Eránosz ellen követelése?

— Igen; hétszáz korona. Itt részletesen elmondja a vádlott, hogy miképpen szaporodott fel a követelés 700 koronára, hogy hol és mikor adta részletekben a 700 korona összeget.

— Az Eránoszszal való összeköttetésből tehát önnek maradt 700 korona követelése?

— Igen.
— Hogy van az, hogy az ajándékozási okirat kiállításánál erről nem esett szó?

— Mondtam dr Kovácsnak, hogy Eránoszek nekem 700 koronával tartoznak, Kovács kérdezte, hogy van-e nyugta, vagy valami irás erről? Minthogy nem volt, azt tanácsolta, hogy ne indítsak bírói eljárást, mert elvesztem a pört.

A szeánszok.

— Hogy fejlődött ki az ön és Eránosz között főnállott viszony olyan szoros barátsággá?

— 1902. márciusban történt, hogy először beszélt Bayval spiritizmusról. Akkor az volt a véleménye, hogy nincsenek szellemek. Több szeánszon résztvett Rómában, de hitetlenül fogadta az ott történeteket. Akkor, 1902. márciusában azt mondta Baynak, hogy próbálják meg az asztaltáncoltást. A dolog sikerült. Megkérdezték a jelentkező szellemtől, hogy a gyufaskatulyában hány szál gyufa van. Az asztal kikopogta.

— Azt mondja el, hogy Eránosz hogy került a társaságba.

— Baytól hallotta, hogy Eránosz, aki beteg ember, szeretne résztvenni a szeánszokon, hátha ad valamelyik jó szellem olyan tanácsot, amely meggyógyítja. A vádlott beleegyezett, minthogy máskor is voltak már vendégek a spiritiszta-estélyeken. Ezeket az üléseket Bay vezette.

— Meddig?
— 1906. szeptember végeig.
— Azokat is, melyeket az ön vivótermében tartottak?

— Az összes üléseket Bay intézte.
— Bay mért lépett ki a társaságból?
— 1906. augusztusában én Olaszországban voltam, Bay pedig Törökbalinton. Ebben az

időben Bay egy erkölcsstelen dolgot követett el. Azt vették észre, hogy ettől kezdve a szellemek nem feleltek Bay jelenlétében. Erre Bayt ki kellett zárni.

— Bay nem így adja elő.
— Úgy igaz, ahogyan ő adja elő. Bay egy idézetben kérdést intézett a szellemekhez, hogy vállalkozék-e festőmunkára. A szellemek igen-nel válaszoltak, mire Bay vállalt festőmunkákat. Engem is belevett a dolog üzleti részébe. Ez 1905. végén történt, tehát ez a vállalkozás nem lehetett indító oka az elválásnak, mint a hoggyan Bay adja elő.

— Irtak is a szellemek a szeánszokon?
— Igen.
— Önnek volt egy könyve, amelybe a szellemek bejegyezték az akarataikat. Igaz ez?

— Igen. Egy napon azonban a szellem kijelentette, hogy az irás lassanként el fog tűnni. Ugy is történt. Az irás soronként eltűnt és végül az egész könyvnek nyoma veszett.

— Papírra is irtak a szellemek. Azt a papírt honnán vették?

— Nem tudom. Néha odatették a papírost, néha azonban a szellemek azt mondták, hogy nincs szükség semmire.

— Látta a szellemet?
— Kétszer vagy háromszor láttam a szellemet, legtöbbször azonban láthatatlan volt.

— Az angyal szeánsza is, kívül is megjelent?

— Megtörtént, hogy ő és Bay szeánszon kívül próbálták megidézni a szellemet?

— Igen és jelentkezett is.
— A szeánszokon világosság volt?
— Csak egy gyertya égett.

— Igaz, hogy magnéziumot vásároltak és annak a segítségével fényhatásokat idéztek elő?

— Igen, de fényképezésre.
— Eránosz halála előtt mikor tartották az utolsó ülést?

— 19.
— Vagy márciusban vagy áprilisban.
— Vásárolt ön a szeánsz céljaira papírost?

— Nem.
— Van itt egy amulett bűnjelképpen, azt maga kapta a szellemtől?

— Nem csak én kaptam, hanem mindenki, aki részt vett a szeánszokon.

— Melyik szellem volt az öné?
— Ida, Mária és Lidia.

— Baynak is volt egy külön szelleme?
— Bay az ördögöt szokta látni, akit ő sohasem látott.

Az elnök a tárgyalást öt perere felfüggeszti.

Megvert csendőrök.

Beéli tudósítónk véres összeütközésről ad hírt, mely a csendőrség a polgárok között játszódott le Kismaros községében. Emberéletben ugyan nem esett kár, azonban kevésen mult, hogy ez is be nem következett.

Az esetről tudósításunk a következő:
Kismaros község lakossága már régebb idő óta gyűlöletes ellenszenvvel viseltetik a csendőrséggel szemben. Ez a gyűlölet sokszor annyira ment, hogy a csendőröknek testük ép-sége is veszélyben forgott. A lakosság azonban nyíltan nem mert fellépni a csendőrséggel szemben, mert félt tőlük, hanem kedvező alkalomra várt, hogy régi bosszuját kitölthesse rajtuk. — Ilyen kedvező alkalomnak ígérkezett a tegnapi nap.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

Sirkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek: 179

Déva. Nagyszombat, Bánpatak.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány-, gránit-, syenit-, labrador stb. siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

A kismarosi csendőrök Csonkaházára mentek egy végrehajtóhoz segítségért. A kiküldetésük csak este ért véget, amikor is kocsival tértek vissza a községbe. Kisházán a lakosság nagy része ekkor a korcsmában volt és ivott.

A csendőrök kocsijának megérkezésekor a korcsmából a berugott nép a szabadba rohant és a csendőröknek esett. — A csendőrök fegyverükhöz nyultak és védték magukat. A nagy néptömeggel szemben a két csendőr hiába való harcot vívott. Kétségbeesetten viaskodott a két ember a felizgatott ember tömeggel.

A verekedés közben igen sokan sérültek meg. A legtöbb embernek a vállát szurták keresztül. A verekedés rövid ideig tartott, mert a nép annyira körül fogta a két csendőrt, hogy ezek nem tudták fegyvereiket használni.

A nép látva a csendőrök tehetetlenségét, megrohanta őket és a fegyvereket elrabolta tőlük. A két csendőr erre kardot rántott és tovább folytatták a védelmet. A nép azonban végre a kardokat is elszedte tőlük.

A csendőrök élete ekkor a legnagyobb veszedelemben forgott. Az emberek, kik magukhoz ragadták a fegyvereket, agyon akarták szurni őket. Ebben a pillanatban érkezett a helyszínére több komolyabb gondolkozású ember a faluból. Ezek a csendőrök és a népközé vetették magukat és figyelmeztették őket a törvényes következményekre, mire a nép nehezen ugyan, de mégis felhagyott örült cselekedetével a csendőröket szabadon engedte.

A verekedés ügyében megindították a vizsgálatot. A sebesültek között van Pelle Anton bírósági és Pup Vaszali községi esküdt. A vizsgálat során több egyént tartóztatnak le bujtogás miatt.

UJDONSÁGOK.

Nemesi előnév Bozóky Alajosnak.

Jogakadémiánknak nagyérdemű igazgatóját dr. Bozóky Alajost újabb szép kitüntetés érte. Ugyanis a régi nemességének megerősítése mellett a »Pilismaróthi« előnevet adományozta neki és törvényes utódainak a király.

A hivatalos lap tegnapi számában jelent meg erre vonatkozólag a királyi kézirat, melynek szövege a következő:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére dr. Bozóky Alajos királyi tanácsos, a nagyváradi jogakadémia igazgatója régi magyar nemességének kegyelemből való díjmentes megerősítése mellett, neki és törvényes utódainak a »Pilismaróthi« előneve díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1907. évi december 10. én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

Bozóky Alajosnak nemcsak a nemesi származása régi, hanem a szívének, lelkének a nemessége is. Az új előnevet viselje Bozóky

sokáig jó egészségben, utódai pedig legyenek a »Pilismaróthi« névvel olyan nemeslelkűek, mint akinek igaz érdemei ezt nekik megszerezték.

* Vizkereszt—Háromkirályok napja.

A római kath. egyház holnap, hétfőn ismét ünnepet ül: Vizkereszt napját. Háromkirályok ünnepének is nevezik e napot, annak emlékére, midőn a keleti csillag által vezetve, a három király ajándékokkal kedveskedve, felkeresték a kisded Jézust s leborulva imádták. — A templomokban már ma, vasárnap délután végzik a szokásos vizszentelést, azonkívül szokásos az ajtók fölé az évszámot és G. M. B. (Gáspár, Menyhért, Boldizsár) betűket felírni a három király emlékezetére. Az ünnep alkalmából a templomokban ünnepélyes szentmisék és prédikációk lesznek.

* **Óváry Sándor temetése.** Óriási részvét mellett helyezték tegnap örök nyugalomra Óváry Sándor kihűlt tetemeit. A ravatalt a káptalani központi hivatal udvarán állították fel; az udvar egészen megtelt gyászoló és résztvevő közönséggel. Ott voltak többek közt: Glac Antal főispán, Lányi József püspök, dr. Karácsonyi János, Bunyitay Vincze, Spett Gyula, dr. Karsch Lollion, Grócz Béla kanonokok, Urbán Adolf kuriai bírósági, dr. Horványi Gyula, Erős Rezső, Balogh Kálmán, Imre, Kacziinszky Andor, Franki Endre, dr. Vucskics Gyula, Imrik S. Zoltán, Halász Gyula, dr. Markus László, Gaszner Károly, Saághy Sándor, Székely Sándor, Imrik László, dr. Krüger Aladár, dr. Krüger Jenő, dr. Friedländer Sámuel, Moskovits Miksa, dr. Dési Géza, Csicsay Alajos, dr. Pataky Arnold, Török László, Keszte István, Martos Gyula, dr. Gyémánt Jenő, Bardos Ferenc, Géczy Géza, Berényi Sándor, Tölgyessy Károly, Böhm Jenő, Weingärtner Andor, Molnár Lajos, Mitler Ferenc, dr. Imrik Gusztáv, Jelinek Ferenc és Géza, Andriška Károly stb.

A temetési szertartást Fetser Antal felsz. püspök végezte segédlettel; a gyászénekeket a növendékpapok kara énekelte. Alig maradt szem könny nélkül, mikor a »Circumdede-runt« megható dallamába belesírt az özvegy és az árvák zokogása. . . A koporsó beszentelése után megindult a menet. Elöl a koszorúkkal teli koszorúskocsi; azután négylovas gyászhintón a koporsó, majd a kocsi, a gyászoló közönség hosszú sora. Az olasz temetőben még egyszer beszentelte Fetser püspök s azután átadták Óváry porlandó maradványait az anyaföldnek.

Koszoruk valóságos erdeje borította a koporsót. Koszorukat küldték a család tagjain kívül: az uradalmi tisztikar, a papnövendékek, Papp Imre és családja, a Leszámitoló Bank tisztviselői, a Vucskics-család, Jancsó Lajos és családja, dr. Krüger Aladár és családja, Schönfeld Lajos, Manu Ferenc és családja, Török László és családja, ifj. Jelinek Ferenc és neje, az iklódpusztai cselédség stb.

* **Bucszó főszolgabíró.** A tenkei járás székhelyén ma este bucsuzik el Werner Kálmán főszolgabíró járásától. Ez alkalomból

a járás területéről igen sokan fognak megjelenni a bucsuzó főszolgabíró tiszteletére adandó estélyen. Hétfőn reggel Werner Kálmán már új hivatalát az árvaszéki elnökséget fogja elfoglalni. Werner helyébe megválasztott Fráter Emilt szintén hétfőn foglalja el állását Tenkén.

* Rimanóczy Kálmán hagyatéka.

Néhai id. Rimanóczy Kálmán fejedelmi hagyatéka, melyet Nagyvárad város szegényügyének rendezésére áldozott, a legnagyobb elismeréssel találkozott az egész városban, sőt a fővárosi lapok is szépen emlékeztek meg a ritkaság számbamenő jótékonyaságáról. Dus László városi főügyész tegnap jelentést tett a tanácsnak, hogy értesült a hagyatékról. Kéri, hogy még a hagyatéki tárgyalás előtt nyilatkozzék a város közgyűlése, miszerint elfogadja-e a hagyatékot, továbbá a Poyvár-ház kisajátítása révén 50 évre a fürdő és szálloda épületre betáblázott évi 3000 koronás annuitásos kölcsönre intézkedjék a törvényhatóság, hogy felmentie az örökösöket ezen teher alól.

* **Vizvezeték a Biharszilágyi gyárban.** A Biharszilágyi gyár tegnap telepe legközelebb egy igen érdekes művel fog gazdagodni. Ugyanis a gyár jelenlegi kutai a sok használat folytán kimerültek és így a gyár üzemét nem képesek vízzel ellátni. A gyár most vizvezeték fog létesíteni a teleptől mintegy másfél kilométernyire, a Körözstől 75 méter távolságban. A vizvezeték tervezete gondosan elkészítve most érkezett be kulturmérnöki hivataltól, mely azt megvizsgálta. Jó lesz erre a vizvezetékre idejekorán ügyelni, ne hogy valami újabb kellemetlenség támadjon belőle.

* **A románok karácsonya.** A gör. szertartású katolikus és a gör. keleti egyháznak kedden, január 7-én és 8-án ünneplik a Megváltó születésének dicső emlékezetét. A templomokban ünnepélyes istentiszteletek lesznek a nagy ünnep alkalmából. A gör. kath. székesegyházban az ünnepet megelőzőleg ma, vasárnap dr. Radu Demeter püspök három végzett papnövendéket diakonussá szentel, akiket kedden, karácsony első napján, az ünnepélyes szentmise alatt áldozópapokká szentel. Ünnep első napján délelőtt az ünnepélyes szent misét dr. Radu Demeter püspök végzi, a káptalan tagjai s a kebelbeli papság segédletével, a szent beszédet pedig dr. Laurán Agoston pápai praelátus, nagyprépost tartja. — Délben a püspök előkelő hivatástól látja asztalához.

* **Járványok az iskolákban.** A megye területén több helyen megszűnt a kanyarjárvány, más helyeken azonban most lépett fel. A kanyaró különösen a gyermekeket támadja meg, miért is több iskola bezárását kellett elrendelni. A tegnapi nap folyamán Biharudvariból tett jelentést a főszolgabíró az alispánnak, hogy ott a kanyaró megszűnt és kéri a bezárt iskolában a tanítások engedélyezését. Hasonló jelentés érkezett Sarkadról is. Derecskéről ellenben a főszolgabíró táviratilag kérte az alispánt, hogy a zsidóiskolában az előadásokat

Ertesítés!

Van szerencsém a t. vevőközönséget értesíteni, miszerint »Fehérnemű varrodám« a Rákóczi-ut 8. szám alól a **Szt. László-tér 1. sz. a. üzletemhez** helyeztem át, hol fehérneműek, női ingblousok és teljes menyasszonyi kelengyék elkészítésére megrendeléseket továbbra is elfogadok jutányos árak és teljes felelősség mellett. — Raktáramon állandóan nagy választékban kaphatók a legjobb minőségű **vásznak, fehérneműek, asztalneműk, zsebkendők, harisnyák, mosóárúk** továbbá **paplanok, gyapjú takarók, matracok, szőnyegek és függönyök.**

A t. vevőközönség szíves pártfogását kéri kiváló tisztelettel:

Telephon szám: 166.

325 1—20

STROHMAYER PAL
Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz. (a Kishíd mellett.)

tiltsa be, mert ott a kanyaró nagy mértékben lépett fel. Az alispán a kérelmeket telefonon azonnal teljesítette.

* **Esküvő.** Kovács József fiatal hentes iparos tegnap d. e. 12 órakor esküdtött örök hűséget özv. Mudora Józsefné kedves leányának *Irénekének*.

* **Megfagyott emberek.** Margittai tudósítónk teletónálja nekünk, hogy a járás területén a terebesi határban tegnap reggel megfagyva találtak egy embert. Az esetről jelentést tettek az elüljárásnak, mely megindította a megfagyott ember személy azonosságának megállapítása iránt az eljárást, azonban ez ideig eredménytelenül. Ermihályfalvai tudósítónk szintén egy megfagyott emberről ad hirt. Itt Arany Imre álmosdi lakos fagyott meg Álmosd község határában.

* **Államilag segélyezett segédjegyzők.** Még a múlt év elején körrendeletet intézett a belügyminiszter a vármegyékhez, melyben tudatta, hogy ahol szükséges egy létesítendő segédjegyzői álláshoz hajlandó állami támogatást nyújtani. E rendeletre, mivel csaknem minden község vagy jegyzőség tulajdonos halmazva munkával, a községek kimondták, hogy rendszeresítenek egy-egy segédjegyzői állást. A határozatok fel lettek terjesztve a belügyminiszterhez, aki azokat átvizsgálva tegnap küldte le a megyéhez intézkedését. E szerint nem kapta meg minden község az állami támogatást, csupán csak három. Es pedig a bályoki 760, szakadati 1000, szászfalusi 1000 korona hozzájárulást. A mezőtelegi (600), alsóbrányi (600) községek segélyezését pedig kilátásba helyezte a miniszter arra az időre, amikor az 1908. évi állami költségvetést tárgyalják. Ezekon kívül a többi községek, illetőleg községek, melyek szintén kimondták, hogy hajlandók a segédjegyzői állásokat rendszeresíteni állami hozzájárulással, a miniszter nem sorolta a segélyezett községek közé, mivel ezek olyan anyagi helyzetben vannak, hogy önmaguk is képesek fizetni egy segédjegyzőt. Ezekre vonatkozólag a miniszter kimondta, hogy ha az alispán elrendeli a rendszeresítéseket, úgy a községek kötelesek azt teljesíteni. A miniszter intézkedésére az alispán azonnal el is rendelte a segédjegyzői állások rendszeresítését.

* **A vízvezeték kibővítése.** A nagyváradi vízvezetési telep kibővítése már elodáztatlan s a szükséges területek kisajátítása iránt a város már megkérte a földművelésügyi minisztertől az engedélyt. A miniszter azonban visszaküldte az iratokat azzal, hogy a kisajátítási engedélyt csak akkor adja meg, ha már a munkálatok engedélyezve vannak. Ezt eszközölje ki a város és terjessze fel; az esetben intézkedik a kisajátítás engedélyezéséről.

* **Szabadiskola.** A Népnevelési Egyesület Szabadiskolájában ma felette érdekesnek ígérkező előadást fog tartani dr. Gerő Sándor orvos. Előadásainak tárgyai: 1. Hogyan kerülhetjük ki a munkával kapcsolatos ártalmakat. 2. Az első segítség nyújtásáról. Az előadást, az Uránia vetített képeivel fogják érde-

kesebbé tenni. Az előadás a polgári iskola zenetermében délután 3 órakor kezdődik.

* **Tengeri-hal Nagyváradon.** A budapesti magyar halkonzerv és halkereskedelmi részvénytársaság levelet intézett Nagyvárad város tanácsához, azon kérdéssel, hogy a város lakossága miként fogadta az olcsó tengeri hal bevezetését a nagyváradi piacra s a tanács a forgalommal meg volt-e elégedve. Kérde továbbá, hogy Husvétig egy megbízottal nem eszközölteti-e a tanács a nagyváradi piacon hetenkint egyszer a tengeri hal elárúsítását. Ha hajlandó erre Nagyvárad város tanácsa, a társaság szívesen meghozza az áldozatot s mindig a legkiválóbb tengeri halat küldi, teljesen haszon nélkül.

* **Ingyenes tanfolyam.** A Biharvármegyei Népnevelési Egyesület Szabadiskolája iparosok és kereskedők, valamint az iparos és kereskedő alkalmazottak részére ingyenes tanfolyamot rendez. A tanfolyam január 12-én kezdődik s három hónapon át fog tartani. Tárgyait a kereskedelmi számtan és könyvvitel fogja képezni. A tanfolyam vezetését a felső kereskedelmi iskola két tanára, *Kerekes Manó* és *Pálosy Ferenc* vállalták el. A tanfolyamon való részvételre ma, azaz január 5-én délután 5 órakor lehet jelentkezni a szabadiskolai előadása után a polgári fiúiskola emeleti zenetermében. Kívánatos, hogy a tanfolyamon minél számosabban vegyenek részt. Megjegyezzük, hogy a tanfolyam szorosan a hallgatóság igényeihez fog alkalmazkodni mind a tananyag, mind az előadás idejéről. Különbösen erre nézve a megnyitó előadáson történik megállapodás.

* **Az após kisértő lelke.** A babona ugylátszik még mindig a sötét középkori világot éli a kultúrától félreeső vidéken. Erre bizonyosság a következő eset, melyet beéli tudósítónk telefonál nekünk. A múlt év elején halt meg Kislaka községében Katona György apósa. A meghalt öreg embert kellő tisztelettel el is temették. Azóta azonban Katona György felesége állandóan apja felől álmodik és ezt a faluban több embernek el is mondta. A babonás emberek és öreg asszonyok arra magyarázták ezeket az álmokat, hogy az öreg ember nem jól fekszik és azért lelke állandóan fenn fog járni, ha meg nem igazítják fekvő helyét. Ezt a faluban elég volt megpendíteni, már is találkozott hat ember, akik Katona György vezetésével kimentek a temetőbe és ott a már egy éve eltemetett embert felásták. A sírban csak a talaj vizét és a feloszlott ember csontjait találták. Az esetről tudomást szerzett a hatóság is, mely megindította az eljárást a kegyelet-sértő fanatikus emberek ellen.

* **Széngáz mérgezés.** Tenkei tudósítónk két embernek borzalmas haláláról ad hirt. Feketetót községben *Milán* Mojszi tegnapelőtt este a konyhában tüzet rakott, hogy a mellett melegedhessen gyermekével és feleségével együtt. A hosszú este után lefeküdtek aludni. A tűz a konyhában nem aludt még el teljesen a megmaradt szén tovább égett és lassanként a leporlott tüzhely falán keresztül az épületbe is bekapott. A ház fából készült teljesen. A falak is fából voltak, csupán sárral voltak betapasztva. A tüzhely pedig köz-

vetlen a fal mellé volt rakva. A sok tüzeléstől a két sártapaszték letöredezett és így kapott bele a tűz az épület falába. A falban égő tüzet erősen szította a szél, mely a ritka sárfalon könnyen hatolt keresztül. A tűz a szoba levegőjét teljesen megtöltötte széngőzzel, mely az alvókat megfojtotta. Reggel a szomszédok vették észre a szerencsétlenséget és azonnal megkísérelték a mentést, azonban mindhiába való volt. A halottakat ma fogják eltemetni.

* **Kádár János** csemege-üzletében ajánljuk karácsonyfák és karácsonyfára való díszítések, szalon-cukorkák, csokoládé-alakok, déligyümölcsök, legszebb kivitelű bonbonnierek, nemkülönbösen a mélyen leszállított fűszerárúin kívül nemes kávé-fajait vételre, hol a nagyérdemű közönség pontos kiszolgálásban részesül.

A legizlésebb férfi-fehérművek nagy választékban ROTH M. utóda kalap- és uri divatüzletében.

* **Mindenkinek fontos tudni,** hogy csakis az ujonnan megnyitott Szabó-féle Hattyugőzmosóban mosnak minden marószert nélkül, a legszebben, hol még festenek és tisztítanak is.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Vasárnap délután: Vig Niebelungok. Este: Gretchen (premier.)

Hétfő délután: Leányka, este: Lotti ezredesei.

Kedd: Gretchen.

Szerda: Koldusgróf.

Csütörtök: Gretchen.

Péntek: Varázskeringő.

Szombat: Gretchen

Vasárnap: Asszonyregiment.

Rück Károly szabadságon. Rück Károly, a Szigligeti-színház karmestere három heti szabadságra Abbáziába utazott. Távolléte alatt *Váradi Aladár* zenetanár helyettesíti.

Orfeusz a pokolban. A tegnapi előadás két kellemes meglepetést hozott a közönségnek: első volt az u. n. beyruthi függöny, amely igazán szép ékessége a mi díszes színházunknak, mikor megvilágítva, bíbor színe kiválik az elsötétített színházból, igen kellemes hatást gyakorol a nézőre. Hangtalanul válik szét s izléses redőkben vonódik fel jobbra és balra. Határozottan sokat nyert vele a színház s ami emeli értékét: helyi iparos Szolga Ferenc izléses, munkáját dicséri. — Másik meglepetés volt maga az előadás. A multkori balsiker után megmutatta az operettszemélyzet, hogy a multkori pech inkább valami szélsőséges véletlennek tudható be. *Tóth* Imre is kiköszörülte az első előadáson ejtett csorbát, ami komoly törekvés határozott jele és elismerés, a haladásra való biztatást érdemel. Az egész előadás sikerült s a szép számú közönségnek sűrűn volt alkalma tapsokkal adni kifejezést meglepedésének.

Vagyok bátor a n. é. közönség szives figyelmét felhívni, hogy Színház-u. 4. szám alatt angol

férfi szabóüzletet nyitottam

és szolid árak mellett a legelegánsabb öltönyöket készítem. Levelező-lap meghívásra helyben és vidéken

dus angol minta gyűjteménnyel azonnal megjelenek, a n. é. közönség szives pártfogásáért esedezve, vagyok

kiváló tisztelettel **KISS ISTVÁN**, angol uriszabó Színház u. 4. (Adorján palota.)

IRODALOM.

A Katholikus Hitterjesztés januári füzetje a következő érdekes tartalommal jelent meg: **A piramisok földjén.** — Belsőült törzsfő temetése a Niger vidékén. — Török basa, ki a haladás barátja. — Hírek a missiókból: Protestáns terfoglalás a szentföldön; Őszentsége követének fogadtatása Menelik császárnál. — Kegyes adományok. Képek: Egyiptom: A Nilus vizében fürdőző bivalycsorda; Egyiptom: Pálmaliget a Nilus áradása alkalmával; Niger vidék: Elevenen eltemetve; Egyiptom: Részlet Mahalla Kebirből. (A Nilus deltájában Tantara mellett); Egyiptom: Port-Szaid a Suezai-csatornával; Egyiptom: Az Afrikai Missiók hírhirdetőinek háza Kairóban; Sziria: Mamelkein környéke; Niger vidék: Temetési tor a feketék közt.

TANÜGY.

A második félév a jogakadémián. A beiratások az 1907—908. tanár második félévre a helybeli kir. kath. jogakadémián f. é. január 7—18-ig történek az igazgatónál s legkésőbb f. hó 22-ig a tanárok külön névjegyzékébe. Ezen napon túl csak külön engedély alapján van helye utólagos beiratásnak. A beiratkor a II. félévi tandíj s a Mensa Académica javára 1 korona fizetendő. A pót- és ismételt alapvizsgálatok jan. 21. és 22. lesznek. A vizsgálatokra 10-ig kell jelentkezni. Az előadások jan. 23-án kezdetnek meg. Kelt Nagyváradon, 1908. jan. 4-én. *Az igazgatóság.*

ÁVIRATOK.

Wekerle Bécsben.

Budapest, dec. 4. Wekerle Sándor miniszterelnök Bécsbe ment, hogy kihallgatásra jelentkezék a királynál és őt a horvát ügyekről tájékoztassa. Kiséretében utazott Rauch báró is. Rakodczay ugyan még nincs eléjtve, a bécsi tanácskozástól függ, vajjon a bányaváltozás bekövetkezik-e, vagy sem? Végleges megállapodás még nincsen. A király elhatározásától függ, hogy Rauch báró magánkihallgatásra menjen a királyhoz, mert eddig ő nincs magánkihallgatásra meghíva.

Az új csanádi püspök.

Budapest, január 4. Megbízható forrásból vett értesülés szerint, az új csanádi püspök Csernoch János dr. prelatus kanonok, a kiváló tudású néppárti képviselő lesz.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 4.	
Osztrák hitelrészvény	626.25
Magyar hitelrészvény	734.75
Lezámitoló bank	463.—
Rimamurányi	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	644.50
Bőzuti vasut	528.50
Városi villamos vasut	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 4.	
Buza okt. 50 kilogrammonként	12.57
Buza ápr. 1908	11.91
Rozs ápr.	11.81
Zab ápr.	8.51
Tengeri máj. 1908.	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1907. jan. 4.

Magyar arany járadék 4 száz.	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	92.—
Magyar koronajáradék	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	95.—
Magyar nyereséj sorsjegy kölcsön	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	140.—
Osztrák járadék papirban	91.57
Osztrák járadék ezüstben	96.50
Osztrák járadék aranyban	113.75
Osztrák korona járadék	95.25
1860. osztr. államsorsjegyek	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	733.50
Osztrák hitelbank-részvény	626.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	693.50
20 frankos (Napoleon) dör	19.20

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

90

IX.

Egy szép asszony körül.

Miután a titkos ügynök elhagyta D'Ambarás hadnagyot, az elhelyezkedett a trente et quarante-asztalnál, sz. mben Almado Miguellet. De-Cardville Lina azonnal észrevette jelenlétét. Gondtalan arcoskaja elkomorult. Merősen szegelte tekintetét Hugó arcára. Osszeráncolt szemöldökei, a hosszú, rebbenő szempillák a nagy szemgolyók felett igyekeztek elégedetlenséget jelezni Hugónak.

A katonatiszt azonban nem vette figyelembe ezen intézkedéseket. Tüntető érdeklődéssel követte Almado merész tetteit, megfigyelve az idegennek minden gesztusát. Szándékosan impertinens magatartása felkeltette volna a játékos, figyelmét, ha annak nincs hihetetlen szerencséje a játékban. De az aranyak és bankjegyek felhalmozódta Almado előtt, kinek arca változatlan maradt, csak a szemei égtek, mint a parázs. De minél inkább nyert, annál elővigyázóbbnak látszott lenni. Hosszan gondolkodott minden tétele fölött, láthatólag elmerülve a magában folytatott számítások által és finom kezének óvatos előrenyújtásával, csak akkor helyezte el aranyát, midőn a croupier már kiáltani készült: »Rien ne va plus«.

Még egy másik megfigyelést is tett Hugó. Ha ez a férfi valami nagy összeget kockáztatott. Mialatt a kártyák leestek, két ujjával benyúlt ing plasztronja alá, melynek egyik gombját kigombolta. Bizonyára azért tette ezt, hogy megérintsen mellén valami szerencsét hozó amulettet.

Háta mögött Lina állt és nézte őt, kivéve mikor hiába igyekezett a zöld asztalon át szembeszédet kezdeni Hugóval. Az a bámuló elragadtatás, ami a szép leány arcát előntötte, láthatólag a férfi kedves jelenlététől, kissé gyanus kecsességétől és nem a felhalmozódó

aranyak és kék bankjegyekről eredt. És azonfelül, hogy a szeszély és képzelőtehetség legyőzte ennél a fantasztikus természetnél az érdeket; félvilági női új hivatásának szédítő sikerei által, már is elsajátította a közönyt a könnyen szerzett pénz iránt.

(Folyt. köv.)

Szigligeti-Színház.

Ma, vasárnap, január 5-én, két előadás.

Délután 3 órakor, félhelyárak mellett színre kerül:

Vig nibelungok.

Operette 3 felvonásban.

Este fél 8 órakor, rendes helyárakkal, bérlet-szűnetben színre kerül:

Gretchen.

Tréfa 3 felvonásban.

HELYARAK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsólye 3 kor. Kórszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkölyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill. Közép 2-ik sor 1 kor. Erkölyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn, január 6-án két előadás.

Délután félhelyárakkal színre kerül:

Lotti ezredesei.

Operette 2 felvonásban.

Este fél nyolc órakor, rendes helyárakkal, színre kerül:

Leányka.

Operette 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

18—1908. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alólírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a nagyvárad városi kir. járásbírójának 1907. évi V. III. 1289/4. számú végzésével dr. Löwy Mór felperes részére Halász Henrik alperes ellen 1000 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1741 korona 10 fillérre becsült ingóságokra a Nagyvárad városi kir. járásbírójának fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltatott követelése erejéig s amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon, Rákóczy-ut Bazar-épület és folytatva áruraktárban leendő megtartására határidőül 1908. évi január hó 7-ik napján, délután 3 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt üzleti áruk s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívattak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólírott kiküldöttnek vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1908. évi január hó 4-én.

Jzathó Jenő,

kir. bir. végrehajtó.

17582—907. Tkv. sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstári végrehajtható, Mokra Gergely végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében I. a csatári 579. sz. betétben A. I. 1—2 sor 1871—1. 1872—1. hrz. sz. alatt a Haraszt dűlőben lévő rét és szántóból álló szőlő földre, melyet a 15061—900 tkv. sz. bejegyzés szerint az 1896. évi V. t.-c. 12 §-a alapján 9300 kor. kölcsön terhel 976 kor. kiállítási áron II. ugyanazon betétben A. II. 1-3 sor 1871—2. 1872—2. 1873. hrz. sz. alatt foglalt a Haraszt dűlőben fekvő rét és szántóból álló szőlő földre, melyet a 10561—900 tkv. sz. bejegyzés szerint a A. I. 1-2 sor sz. alatti ingatlanokkal egyetemlegesen 9300 kor. 1896 évi V. t.-c. 12 §-án alapuló kölcsön terhel 616 kor. kiállítási árban a végrehajtási árverést elrendeli annak foganatosítására határnapul 1908. évi január hó 22. napjának d. e. 9 óráját Csatár községhezához kitűzi. Az árverésre kitélt ingatlanok szükség esetén a kikiállítási árakon alul is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan kikiállítási árának 10 % készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a kir. törvényszék-nél mint telekkönyvi hatóságnál és Csatár község előljáróságánál tekinthetők meg.

Nagy-Várad, 1907. évi október hó 22.
A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Kenéz Sándor,
kir. törvényszéki albiró.

Kelemen Béla
könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

17584—907. Tkv. sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A nagyvárad kir. törvényszék, mint tkvihatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajtható KISS László végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a csatári 617. sz. betétben A. I. 7—6. sor, 1862., 1863., 1864., 1865., 1866. 1867. j. 1. h. r. sz. alatt foglalt a Haraszt dűlőben fekvő szántó, kert és rétből álló szőlőföldet, képező ingatlanra, mely ingatlant az 1896. évi V. t.-c. 12. §-a alapján 7300 korona kölcsön terhel 7224—1898. tkv. sz. végzés folytán a végrehajtási árverést elrendelte s annak foganatosítására határnapul 1908. évi január hó 22. napjának d. e. 11 óráját Csatár községhezához kitűzi.

Kikiállítási ár 1472 korona azonban az árverésre kitélt ingatlan szükség esetén ezen kikiállítási áron alul is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiállítási ár 10. százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a kir. törvényszék-nél, mint tkvi hatóságnál és Csatár község előljáróságánál tekinthetők meg.

Nagyvárad, 1907. október hó 23. napján.
A nagyvárad kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Kenéz,
kir. tszéki albiró

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak

ZONGORÁK
és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre, ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban
számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

Eladó ház.

Schlauch-tér 12. számú
ház eladó.

Belépési felhívás

a »Polgári takaré- és segély-
szövetkezet«

13-dik évtársulatába.

A »Polgári Takaré- és segély-
szövetkezet« 1908. január 1-én új évtár-
sulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1910.
év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti
számban jegyezhet üzletrészeket s **minden**
üzletrész után hetenként 20 fillér
(10 kr.) fizetendő. A három év eltelte
után az évtársulat feloszlik s az összes jöve-
delem a résztvevők között felosztatik és min-
denki megkapja a befizetett tőkét a felmerült
haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot elő-
mozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben
minden tag heti betétei által önmagának tőkét
gyűjt, mely a heti részletekben való befizeté-
sek dacára is a takarékpénztári kamatozásnál
magasabb nyeresémet-osztalékot hoz és mert
minden tag az általa befizetett összeg négy-
ötöd részét 6 százalékos kamattal mellet minden
előleges bejelentés nélkül kölcsönképpen
felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket
postai cheque-lapok útján teljesít-
hetik.

A szövetkezetbe való belépés
alkalmával üzletrészenként 10 fill.
(5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy
heti részlet lefizetése után már
mindenki megkapja saját nevére
irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait,
valamint mindazokat, kik az 1908. január-
3-tól kezdődő 13-ik ciklusnak tagjai óhajtanak
lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti
üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.)
mielőbb jelentkezni sz veskedjenek.

Nagyvárad, 1907. november hó.

A Polgári takaré- és segélyszövetkezet
igazgatósága.

13-ik évtársulat befizetési napjai:

kedd délután 3—5-ig.
szombat délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez időszereint 2000 tagja van
mintegy 35000 üzletrészszel.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor
butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen

Értesítés.

Ár frt

Egy duplafedelű valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra . . .	19.—
Egy duplafedelű omega óra . . .	13.50
Egy duplafedelű ezüst óra pontosan regulázva . . .	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szer- kezettel 7.—, cilinder szerkezettel . . .	6.50
Egy jó erős nikkel óra . . .	1.80
Egy jó duplafedelű nikkel óra . . .	2.50
Egy legjobb minőségű ébresztő óra . . .	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel . . .	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség . . .	5.—
Egy iroda óra . . .	3.—
Egy fali óra . . .	2.50

Ékszeres bámulatos olcsó árban
kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Színház-utca, 4. (Adorján-ház.)

Kossuth-utca, (Káptalan-ház.) 71

Bihar-kávéházzal szemben.

Szerencsés

összetétele

és a felhasznált borok gondos megválo-
gatása eredményezi általánosan elismert
kitünő minőségét.

Kapható minden elsőrangú fűszerkereskedé-
ben, kávéházban és vendéglőben.

Kiadó lakás.

Csengeri-utca 10. szám alatt

4 szobás lakás

május elsejére kiadó. Értekezni:

Madarász és Flonta

TELEFON 330.

Ad. 12445—1907. sz.

HIRDETMÉNY.

a IV. oszt. kereseti adó alá tartozó jövedelmek bevallása tárgyában.

Az 1908. évi január havában az állandó fizetést, nyug. kegy, vagy tiszteletdíjat huzó állami, törvényhatósági, közalapítványi, községi egyházi, társulati és magántisztek, tisztviselők, hivatalnokok, közegek, nyug. vagy kegydíjat huzó özvegyek, állandó alkalmazásba levő üzletvezetők, felügyelők, kezelők könyvvivők, pénztárnokok s általában a 40 forintnál több havi díjt huzó segédek, segéd munkások állandó fizetést élvező lelkészek, tanárok, tanítók, nevelők, írók, művészek, hivatalosok stb. a keresetadó negyedik osztálya alá tartozó keresményüket az alább említendők kivételével a részükre ingyen kiszolgáltatandó vallomási iven bevallani tartoznak, azonkívül a vállalatok és intézetek igazgatósága, előljáróság, pénztár földbirtokos, vagy üzlettulajdonos, a kitől, vagy amelytől az adóköteles fizetést huzza, szintén kötelező arra, hogy nála, illetve üzletében állandó fizetés mellett alkalmazott egyének név és fizetés jegyzékét, az adókövető hatóságnak nyújtsa be.

Az adókötelesek az összes rendes fizetést, nyug. kegy vagy tiszteletdíját, szóval mindazokat a járandóságokat, melyeket az állásukkal egybekötött bármily néven nevezendő szolgálataik fejében akár pénzben, akár természetnyekben, akár egyéb járulékokban élveznek, a folyó évi, vagy ha az a folyó évre megállapítható nem volna, az előző évi állapot szerint a vallomásba felvenni tartoznak.

Ezen keresmények bevallása alól azok az illetmények sem vétetnek ki, amelyek adóztatás tárgyát nem képezik, mert annak elbírálása vajjon valamely készpénzbeli, vagy természetnybeli járandóság, avagy egyéb járulék a keresetadó negyedik osztálya alá esik-e vagy sem, kizárólag az adókövetésére illetékes közegek vannak hivatva.

A IV. osztályu keresetadó alá tartozó járandóságoknak az államkincstár megrövidítésére irányzott szándékból történt valótlan bemondása, vagy be nem vallása jövedéki kihágást képez, melynek bírsága 1—8 annyi, mint az az összeg, melylyel az államkincstár megkárosított. Kárösszegnek vétetik, az az összeg, melyet a közadók kivetésére illetékes közegek jogérvényesen megállapítottak.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyetek tisztviselői vallomást nem adnak, ezeknek illetményeit az illető vállalatok és egyetek kötelesek bevallani, a kivetett keresetadót tőlük beszedni és az állampénztárba évenyedenként beszolgáltatni.

Tisztek, tisztviselők és hivatalnokok, kik fizetéseiket állami, vagy államkezelés alatt álló közalapítványi pénztárból huzzák, vallomást adni nem kötelesek, ezen adókötelesek keresetadóját a pénzügyi hatóság szabja ki és havi levonások útján a közpénztár szedi be.

Ha valaki a IV. osztályu kereseti adótárgyát képező több rendbeli illetményt élvez, ilyen esetben a IV. osztályu keresetadó az illetmények összevont összege után vétetik ki.

Kelt Nagy-Váradon, 1907. évi dec. hó 31-én.

Városi adóhivatal.

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE

Biztosítsd életedet!

Biztosítsd életedet!

AZ „ANKER“

ÉLET- ÉS JÁRADÉKBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELŐSÉG :

BUDAPEST, VI, DEÁK-TÉR 6. (ANKER-UDVAR.)

Az 1907. évtől kezdve új, a felekre nézve nagyon kedvező biztosítási feltételek léptek

dijemelés nélkül érvénybe.

Társasági vagyon 171 millió korona, melyből Magyarországon 28.000.000 van elhelyezve.

Dijkönyvecskék kívánatra ingyen.

Képviseelve Nagyváradon Schönfeld Lajos által.

1907-ben B) osztalékterv szerint a befizetett díjak arányában az évi díj 31.72%-ig emelkedő nyereségy-osztalék fizettetett ki készpénzben.

Biztosítsd életedet!

Biztosítsd életedet!

Hirdetmény.

Alulírott pénzügyesek köztudomásra hozzuk, hogy

1908. január hó 1-től

állandó jellegű betétek után

további intézkedésig

4 1/2 % kamatot fizetünk.

A 10 százalékos tőkekamat adót továbbra is sajátunkból fizetjük.

Nagyvárad Takarékpénztár,

Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Termény-Hitelbank,

Gazdasági és iparbank R.-T.

Központi Takarékpénztár R.-T.

Biharmegyei Takarékpénztár,

Polgári Takarékpénztár R.-T.

Leszámoló és Jelzálogbank R.-T.

Meghívó.

A «Magyar Bank Részvénytársaság»
1908. évi január hó 19-én délelőtt
11 órakor tartja Nagyváradon az intézet
tanácsstermében

I-ső évi rendes közgyűlését,
meljre a t. részvényeseket ezennel meg-
hívom.

Nagyvárad, 1908. január hó 2.

GLACZ ANTAL,
a részvénytársaság elnöke

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az első csonka üzletéről.
2. Az 1907. december 31-iki zárszámadások, valamint a nyereség hováfordítására vonatkozó igazgatósági indítvány előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottságnak a számadásra és mérlegre, valamint a nyereség felosztását illető igazgatósági javaslatra vonatkozó jelentése, az 1907. évi december 31-ével záruló mérleg megállapítása és a nyereség hováfordítására vonatkozó határozathozatal.
4. A felmértvény megadása az igazgatóság s felügyelő-bizottság részére.
5. Felügyelő bizottság választása.
6. 15 bíráló tanácsos választása.
7. Esetleges indítványok.

Kivonat az alapszabályokból.

12. §. A részvénytársaság ügyeiben megillető jogait a részvényesek a közgyűlésen gyakorolják, melyen minden a gyűlést megelőző nap déli 12 óráig a pénztárnál összes még le nem járt szelvényeivel együtt letett részvény tulajdona egy szavazatra jogosít.

GÖZFÜRDŐ, GYÓGY-

-- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a **rheuma, csuzos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a

RYTKÓ-féle szabadalmazott gőzfejlesztő készülékkel.

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheuma, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosszullétet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szívesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 370 **fillérbe kerül.** 1-150

Egészségi cipők, valamint izzadság szívó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor BUDAPEST, VII.
Dob-utca 48. sz.

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Zöldfa-szálloda 26. sz.**, hol naponta 8-10 és 2-5-ig felvilágosítással szolgál.

Mindennemű
poloska, svábbogarak
továbbá
patkány, vakond stb.
kártékony állatok
KIIRTÁSÁRA
vállalkozik
LÖWY DÁVID,
NAGYVÁRAD
Beüthy Ödön-utca 12.

Betétek után

tiszta

5%

kamatot fizetünk a betét
napjától számítva,
betétkamatot az intézet fizeti.

NAGYVÁRADI HITELBANK R.-T.
Kossuth Lajos-utca.

17583-907. tkv. sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatónak Kóti Gergely végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében I. a csatári 599 számú betétben A I. 1-3. sor, 1711, 1712, 1713 hrzi szám alatt foglalt Veresdomb dűllőben levő szántó és kertből álló szőlő föld jószágtestre, melyet a 2298-1898. tkv. számú bejegyzés az 1896. évi V. t.-c. 12. §-a alapján 4800 frt (9600 korona) költségen terhel 1544 korona kikiáltási árban, ugyanazon betétben A II. 1-2. sor, 1468, 1469, hrzi szám alatt foglalt a Domoszló dűllőben fekvő szántóból álló szőlőföld jószágtestre 662 korona kikiáltási árban, III. ugyanazon betétben A III. 1-3. sor, 1465-1466 1467. hrzi szám alatt foglalt a Domoszló dűllőben levő szántó és kertből álló szőlőföldet képező jószágtestre 744 korona kikiáltási áron a végrehajtási árverést elrendeli és annak fogantatására az 1908. évi január hó 22 ik napjának d. e. 10 óráját Csatár község hához kültüzi.

Az árverésre kitett ingatlan szükség esetén ezen becsáron alul is el fog adni.

Árverezni szándékozik tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverési feltételek a kir. törvényszéknél mint telekkönyvi hatóságnál és Csatár község előjáróságánál tekinthetők meg.

Nagyvárad, 1907. évi október hó 22. napján.
A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Kenéz,

kir. törvényszéki albiró

Szives meghívás.

Ideiglenes üzlethelyiségeinkből **átköltözünk véglegesen Bémer-tér, Pannónia mellett, a Központi Takarékpénztár új palotájába.**

Tisztelettel felkérjük a t. vevőközöniséget egy **próbavásárlással** meggyőződni arról, hogy

jobban, olcsóbban

sehol nem lehet vásárolni, mint nálunk.

Női ruhaszövetek, vászon

és asztalneműekben

a legujabbakat adjuk,
jutányosabban, mint bárhol.

Szőnyeg,

függönyökben

és egyéb cikkekben
állandó alkalmi vételek.

Nagyobb bevásárlásnál a legkedvezőbb
fizetési feltételek.

Mosó árukért teljes felelősséget vállalunk.

**Kevésbé tehetős emberek,
kimaradt gyermek- és női felöltőket
2-50, 3, és 4 forintjával** vehetnek
amíg a készlet tart.

Midőn még hálás köszönetünket fejezzük ki is eddigi támogatásért, kérjük azt részünkre új üzlethelyiségünkben is fenntartani.

Kiváló tisztelettel

**Wallerstein
Fülöp Fiai**

Bémer-tér, Pannónia mellett.

**NAGY VÁLASZTÉK
női és gyermek felöltőkben.**

Szőlő-oltványokat

szállít,
fajtsza
sárgát
jótállva
legdusabb
választék-
ban a már
évek óta
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküliómenti első szőlőoltvány telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 28. sz. (Nagyküküllő megye).

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, emellett minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó-
mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról. 248

Feuerabendt Gusztáv

— műfestészeti és vegytisztító intézete —
NAGYVÁRAD, a városi Bazár-épület-
ben, színház oldalán.

Ajánlja berlini módra festé-
sét és tisztítását. Minden-
nemű férfi- és női öltöze-
teknek, valamint báli ru-
háknak a legjobb és leg-
pontosabb elkészítését.

!! Nagyváradon egyedüli e szakmában !!

Olcso árak! — Gyors szállítás!

Feuerabendt Gusztáv

speciális vegytisztító
a városi Bazár-épületben, színház oldalán.

Pénz!

Olcso
tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi
drágább kamatu kölcsönöket kicserél,
convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való **adás-vételét** vagy
bérlését a legsikeresebb eredmén-
nyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

27

Telefon szám 424.

Tátray Sándor

vasöntő, épület és mulakatos műhelye

Elvállal épületvasalást, vízvezeték berendezést villany-
világítási, closett- és fürdőszoba-főszelést, épület
és sűrűcs készítést

valamint vasöntést, eszterga munkát, gya-
lulást, gőzkazán és mindennemű gépek ja-
vitását, gépalkatrészek, fémpereselyek, csap-
ágyak, transmissiók öntését és megmunká-
lását gyorsan és jutányos áron.

Nagyváradon.

Teleky-utca 35. sz. a.

Párisi világkiállítás 1900. Grand Prix 1896. Milleniumi kiállítás, állami
Telefon 280. nagy aranyérem. Concours. Alapítva 1854.

Első magyar Részvény sörfőzde Kőbánya.

Főraktár Nagyvárad és Biharvármegye területére saját házukban Nagypiac-ter 3. Salamon Benedek cég.

Hordókba és palackokba fejte forgalomba hozzuk összes gyártmányaink u. m. ászok, király, kiviteli és
dupla márciusi, bajor és udvari sör, mely nemcsak az ország, de a külföld híres gyártmányait és minő-
ségileg jóval felülmúlják. Főraktárunk a palack-osztályra különös gondot fordít s azt a legújabb, legkőké-
letesebb üvegmosó, lefejtő stb. gépekkel felszerelte. Különösen felhívjuk a szíves érdeklődők figyelmét a
legkiválóbb orvosok által ajánlott

dupla Góliát maláta **gyógysörre** melyet eredeti gyári töltésben
különleges palackokban hozunk forgalomba. **legjobb étvágyfokozó asztali ital** aranykeresztes cimkével ellátott
Ezen **gyógysör** nemcsak ajánlatos hanem
mint a magánkezelésben a következő esetekben kiváló eredménnyel használtatik és pedig gyermekágya-
sok álmatlanok, üdülők, szoptatónők, idegkimerültség és emésztési zavarokban szenvedőknél, női betegek,
vérszegények, rosszul tápláltak, gyengélkedők.

10 üveg és ezen felüli megrendelések házhoz szállíttatnak

Kérjünk mindenütt Kőbányai Részvény sört.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.**
60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek**, fény-
képészámok, ugyancsak **5 százalékkal**
kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** ←
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszelrelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

